

til den, da jeg faae den. Jeg havde opfattet denne Del af Cirkulæret saaledes, at Regjeringen var villig til at yde midlertidige Laan — ethvert Laan er naturligvis midlertidigt, da det jo engang skal tilbagebetales, hvad enten det er stiftet for et eller for 50 Aar — til saadanne Foranstaltninger, som det var paatænkt i den nærmeste Fremtid at udføre. At Regjeringen vilde yde Laan til saadanne Foranstaltninger fandt jeg var ganske overordentlig fortjenstligt, og jeg kan sige, at der, hvor jeg har hjemme, blev dette Tilbud modtaget med Glæde, idet der i den Kommune, hvor jeg bor, saa vel som i mange andre Kommuner, er store Foretagender, som bør, skulle og maa udføres, men hvortil vi hidtil ikke have kunnet reise de fornødne Penge paa gode og billige Vilkaar, eftersom man hver Gang, man hidtil er fremkommen med Begjæring om Laan er bleven henvist enten til Livrenteanstalten eller til andre saadanne Anstalter, hvor man ikke blot forlanger en meget høj Rente og en hurtig Tilbagebetaling, men endog saa Provision (Modsigelse). So, det er forlangt i Livrenteanstalten af Laan til Kommuner, det veed jeg ganske bestemt, og det forekommer mig at være i højeste Grad urigtigt og ubilligt. Naar man altsaa nu vilde afhjælpe denne Trængsel en rask kommunal Virksomhed rundt omkring, saa var det uhyre fortjenstligt, naar Regjeringen vilde tilbyde Laan af Staten dertil, og jeg tror, at Statskassen meget vel kunde gjøre det, dels fordi den har Overflødighed af Penge og dels fordi den vanskeligt vil faae sikkere Debitorer end Kommunerne, ialtfald hos den største Del af dem og ialtfald hos de større Kommuner. Jeg blev derfor i høj Grad stuffet, da jeg ved at høre mig for her fik at vide, at denne Million — det var rigtigt nok et lille Beløb at uddelle til meget store Foretagender omkring i mange Kommuner — kun var beregnet paa at skulle tjene til Ublaar til saadanne Smaaforetagender, som man i Kommunerne mangler den fornødne kontante Skilling til at udføre. Jeg tænker her paa Hvidtningen af en Skole, Grøftgravningsarbejder, Oprensning af et Vandløb eller Sigt. Jeg tror nu egentlig ikke, at der rundt om i Kommunerne er Trængsel til at faae den Slags Laan. Laan, der skulle tilbagebetales i Løbet af et Aar, og som ikke ere større, end at de kunne tilbagebetales i Løbet af et Aar ved Kommunens sædvanlige Indtægter, kan man, tror jeg, vistnok med stor Bæthed faae i selve Kommunen, thi jeg tror slet ikke paa, at der er nogen Mangel paa Penge her i Landet, hvorimod jeg tror, at der begynder at vise sig en stor Mangel paa Lillid her i Landet, og det er ikke saa forunderligt efter hvad man hver Dag oplever, og hvor det synes, at Justitsen forholder sig temmelig passiv lige overfor de mærkelige Afsløringer, der finde Sted, og hvor man endnu ikke her i Landet har gjort Noget for at føre et skrap og ordentligt Tilsyn med den Masse Banker og Sparekasser,

som opstaa trindt om i Landet, og som vistnok kunde fortjene at undersøges. Det er derpaa, det beror, at Pengene skulle sig, at Pengene kunne mangle, men jeg tror ikke, at der til den Slags Foretagender, som jeg nys nævnte, mangler Penge, selv under de nuværende Forhold, og selv om de nuværende Forhold skulde udvilde sig paa en endnu grellere Maade, end de sidste Dages Historie har vist; det, der mangler, er som sagt at faae tilveiebragt paa billig Maade for Kommunerne Laan til større Foretagender og tildels ogsaa at faae frigjort en stor Del af de Kapitaler, som ere bundne til nyttige Foretagender, der allerede ere fuldførte. I den Henseende maa man først og fremmest tænke paa, at der er bundet en stor Mængde Kapitaler til Anlæg af private Jernbaner. Derfor Regjeringen med Nøgledagen kunde komme til at udløse disse private Jernbaner, saa vilde der blive givet en stor Mængde Kapitaler fri til almindelig Disposition omkring i Landet. Det Samme vil være Tilfældet med Hensyn til saadanne Laan, som ere optagne i stedlige Banker og Sparekasser til Fremme af kommunale Foretagender. Saadanne Banker og Sparekasser lide nu Mangel paa de Midler, som Folk ellers ere vante til at kunne faae hos dem til den almindelige daglige Omsetning og kunde Statskassen altsaa modtage disse Obligationer som gode Papirer til Nedlæggelse i den store Kasse, saa tror jeg, at Statskassen derved vilde gjøre en god Gjerning. Altsaa denne sidste Del af Cirkulæret, tror jeg, hvor overordentlig vel ment den end er, dog ikke vil have nogen stor Betydning. Jeg tillader mig dernæst at gaa over til den Del af Cirkulæret, som indeholder en Anvisning eller en Opfordring til Kommunerne om at støtte de Fattiges Kasse. Det forekommer mig at være en meget betænkelig Sag at gaa ind paa at benytte de trængne Skattebidrag til den frie Fattighjælp. Forholdet stiller sig lidt anderledes paa Landet end i Kjøbstæderne, og derfor skal jeg først tage Hensyn til Forholdene i Kjøbstæderne, forinden jeg kommer til Forholdene paa Landet. Med Hensyn til Kjøbstæderne, da er det jo bekjendt, at de Fattiges Kasse, der yder Understøttelse til Trængende, som ikke høre til Fattigvæsenet, kun spiller en meget ringe Rolle. Den har kun meget smaa Indtægter, en officiel Bestyrelse, og der er ingen stor Lyst omkring i Kommunerne til at lade deres Velgjørenhed gaa ad den Vej ud til de Trængende, men ved Siden deraf er der jo i Kjøbstæderne Velgjørenhedsforeninger af meget forskellig Slags, hvoraf en har en Slags Træng eller Trængende til Formaal, en anden andre Trængende eller andre Understøttelsesmaader. Hvis man imidlertid vil give de Fattiges Kasse Anvisning paa at faae Hjælp af Kommunens Kasse, saa vil man, saavidt jeg skjønner, kun naae dertil, at Kravene paa at understøttes netop af de Fattiges Kasse i Stedet for af Fattigvæsenet ville voxe i en utrolig Grad; men det